Օրագիրին սէնէլիւմէճէթի բէտէլի օլարագ 200 ղրշ. օլուպ, ալթը նիւսխէսի 40 օր բարէտա սաթըլաճագ տըր

Թաշրալարտան մէքթէպի եազդըրմա կէօնտէրէնլէր, մէնզիլ պէտէլլէրինի էքէ Օսման մէրտրէ ըէչին կէօնտէրմէլի ; վէ եախօտ փօստա պիլ տասիմ կէօնտէրմէլի տիրլէր

ՕՐԱԳԻՐ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Իլանատին սաթրը իլք տէֆա իչին 2 ղրշ. իքինճի տէֆա իչին 1 ղրշ. վէ զիեատէ իչին օլունաճագլարա բազարլըգ օլունաճագ տըր :

Մէքթուպ վէ սայիրէ Ֆիլճանճըլար եօգուշունտա Իւսուֆեան խանընըն իքինճի գաթընտա նումէրօ 4 Օտասըն Խօճասարեան խաչինէ կէօնտէրիլէճէք տիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ١٢٨٧ ԶԻԼՀԻՃՃԷ ١٩ ՈՒՐԲԱԹ 26 ՓԵՏՐՎԱՐ 1871 ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 10 ՄԱՐՏ ԹԻՒ 387

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 26 ՓԵՏՐՎԱՐ

ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ԷՎՐՕԲԱՅԱ ՊԻՐ ԷՆՏԻՇԷ

Պունտան 8 այ աքտէմ պիւթիւն տիւնեա թարաֆընտան մէմնուն օլտուղունուն մուղայիրինտէ, Ֆրանսա Ալմանեանըն պիրլիկի հուզուրունտա տիւշարը մաղլուպիյէթ օլարագ, տիւշմէնին քէաֆֆէյի սէրթ վէ գաթըլի նամիւմքին մաթլուպաթլարընա մէճպուրի րուզի րիզա կէօստէրիպ, իմզա իթմէսիյլէ, նիհայէթ ումումէն արզու օլունան սուլհ եէնիտէն իադէ օլունու, վէ ալէլ խուսուս մուհարէպէ իպթիտասընտա իքի միլլէթլէրտէ թէսաթիւքիաթլար վէ սաաքիր Թանզիմ ու Թէշքիլիյլէ մէշղուլ պուլունտուգլարը կիպի, չիմտի տախի մէզքիւր Թէսաթիւքիաթլար կիւն պէկիւն թազըյլմագտա, օրտուլար վէ ասքէրլէր քէնտի վէթան վէ մահալի [illegible] իքէն, նակէհան Ալմանեանըն փիւթուհաթընը վէ Ֆրանսանըն մաղլուպիյէթինի, իլան իթմիշ օլտուգլարը պիթարաֆլըգլարընա հիւրմէթը քէամիլէ իլէ, ուզագտան սէյր իտէն քէաֆֆէյի Էվրօբա հիւքիւմէթլէրի Ֆրանսանըն քէնտի եիւքսէք մէվգըընտան թա աշաղը տիւշմէսի, վէ Ալմանեանըն հէման հիչ լաֆը օլմազ կիպի մալիւմ պուլունտուղու մէվգըընտան պու կիւնքի կիւնէ, քէնտիլէրին իլան իթտիքլէրի պիթարաֆլըգլարը սայէսինտէ, հէման Էվրօբանըն քէաֆֆէյի մուաղզամ հիւքիւմէթլէրինին մախսուսի մէվգըընտան բէք զիատէ իւքսէք պիր մէվգըյէ դուռուպ իյլէմէսինի կէօրէրէք, ալիմ էտիւղլէ մուճիպ օլմագտա վէ Ֆրանսանըն տիւշար օլտուղու պու ղաւլէ հալտէն խօշլանմամագտա օլտուգլարընը գալպլէրինտէ կիզլէյէմէյէրէք աշիքեար իյլէմէքտէ տիրլէր :

Տիւշարը էնտիշէ օլան մէզքիւր Էվրօբա հիւքիւմէթլէրինտէն պաշլըճասը Աւուսթրիա վէ Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթլէրի օլուպ, մէմալիքը մէզքիւրէլէրին հէման քէաֆֆէյի ղաղէթալարը Էվրօբանըն հալը միւսթագպէլէսի նիճէ օլաճագ տըր կիպի աէրանի տիլտէն սէօյլէր իյմէքտէ տիրլէր :

Պու սիւալլէրէ ճէվապ վէրէնլէր քիմ օլաճագընը պիլմէզ իսէ տէ, պունլարա տարըլը վէրիլէճէք ճէվապլարընտան չիքէր օլաճագլարընը թէֆէհհիւմ իյլէմէք միւմքինտիր տէյիլ տիր :

Պունտան աքտէմ պիր Էվրօբա մուվազէնէսի պուլունմագտա օլուպ, վէ անըն պաշընտա Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա հիւքիւմէթլէրինին իթթիֆագը տօսթանէսի օլտուղունտան, իմբէրաթօր Նաբոլէօն տախի մէրքէզը Էվրօբատա անըն հաքիմի մէմուրիյէթինի իճրա իտէր իտի. լաքին պու կիւն նէ մէզքիւր մուվազէնէ վէ նէ տախի օ իմբէրաթօր գալմամըշ տըր. մուվազէնէ եէրինէ Րուսիայը տախի գօրգուտան պիր Ալմանեա պիրլիկի վէ իմբէրաթօր Նաբոլէօնուն եէրինէ տախի պիր Պիզմարք կէօրիւլմէքտէ տիր քի հէման պիւթիւն Էվրօբանըն կէրէք սուլհա պուլունմասը վէ կէրէք պիր մուհարէպէ աֆէթի իչինէ ղարգ օլունմասը մէզքիւր գուվվէթին րէյ վէ մէնֆաաթընա մէրպութ պիր չէյ օլմուշ տուր ; տէնիլսէ ղանն իտէրիզ քի աքլէ մուղայիր պիր վագա իգրարը ապէս օլունմազ :

Էվրօբանըն սուլհուն պագասը իչին պիր Թէհլիքէ պուլունմասը մուճէրրէպ տիր. նասըլ քի մուգատտէմ Ինկիլթէրա վէ Ֆրանսանըն իթթիֆագը տօսթանէսի պիր մուաթէպէ իչին գուվ[illegible] պուլունան պէօյլէ [illegible] Թէքէմմիւլ իտէճէք վէ եախօտ անըն պուգասը իչին նէ Թէհլիքէ մէնուստ կէթիրիլէճէք տիր :

Շիմտիքի հալ պու կիպի հիչ պիր չէյ պուլունմատըղը վէ հաթթա պուլունմասընտա էլան պու կիւն պիր նըշանէ կէօրիւլմէտիքլէրինմատէ, մուղայէրէ օլարագ հիւքիւմաթը մէզքիւրէնին քէաֆֆէսինինտէ պիրպիրլէրինէ գարշը պիր գօրգու վէ էմնիյէթսիզլիքլէրի պուլունտուղու միւշահէտէ օլունմագտա, վէ տահա պիրաղ իլէրի վարըլըրսա, Րուսիանըն հէման ազ միւտտէթ աէն պիր մուհարէպէյէ տէյամ իյլէմէք նիյէթիյլէ Թէտարիքեաթլարը վէ Ինկիլթէրանըն տախի մահֆուզ պիր հալտէ պուլունմագ իչին ասաքիր վէ տօնանմասընը միւքէմմէլ էթմէք քէսպը գուվվէթ իյլէմէսինէ տայիր Թէվէքքիւլէ իլէն մէսէլէլէրլէ մէշղուլ, քէզալիք Աւուսթրիա, Իթալիանըն վէ սայիրէլէրին վէքիւլլէ վէ Ալմանեանըն ագավէթինտէ իւչիւնտէ պու պէօյլէ պիր հալտէ պուլունմագտա օլտուգլարընը կէօրիւրիւզ :

Էվրօբանըն սուլհու պագասը իչին Ֆրանսանըն պիր ճիւմհուրիյէթ հիւքիւմէթի խաւրիքէսինէ մալիք պուլունուպ, վէ տիւքէր եաննան տախի Ալմանեանըն Րուսիա հիւքիւմէթի իլէ Ֆրանսըզ ճիւմհուրիյէթինէ գարշը միւթթէֆիգ պուլունմասը պիրինճի Թէհլիքէյի տաաա օլունմագտա իսէտէ, պու խուսուս եանի Ֆրանսանըն ճիւմհուրիյէթ հիւքիւմէթի խաւրիքէսինին, քէնտիսինի պու կիւնքի հալինտէ, մէզքիւր իքի մուազզամ հիւքիւմէթլէրէ գարշը պիր մուվազէնէ օլմագ գուվվէթի պուլունմամաղընտան, վէ պունուն մուղայիր իսէ Շարգ մէսէլէսի Լօնտրա գօնֆէրանսընտա պիր Թարաֆտան Թէսւիյէ պիւր օլունտուղու, վէ տիկէր Թարաֆտան տախի Րուսիա վէ Պրուսիա իմբէրաթօրլարընըն ինսիյէթը տօստանէ իւզրէ պուլունմալարըյլա, Էվրօբանըն սայիր քէաֆֆէյի հիւքիւմէթլէրի պու իքի տէհշէթլու գուվվէթ իթթիֆագընա հէրչիմալ իթաաթա մէճպուր պուլունտուգլարընը կէօրէրէք, իշպու Թէհլիքէլի հալտէն Թարիգը սէլամէթէ չըգմագ Թէտպիրլէրինէ սարֆը էյլէմ իթմէքտէ տիրլէր :

Իշթէ Էվրօբանըն պու հալտա պուլունմասը էնտիշէ պուլունան խալէթ օլուպ, պունուն աէֆ ու իզալէսի տախի ումումի սուլհ վէ սալիքի հալին իգթիզա Թէէմինաթը օլաճագ տըր :

ՖՐԱՆՍԱՆԸՆ ՍՕՆ ԻՆԹԻԽԱՊԸ

Բարիզտէ Թապ օլունան Ալվէնիր Նասիօնալ նամ ղազէթա Ֆրանսատա սէմէրէսի [illegible] ինթիխապլարըն միւթալէասը իթմիշ տիր :

«Իլէրիտէ Պօնաբարթլըգ պունտան պէօյլէ պիր Թէհլիքէ Թէշքիլ իտէմիյէ, զիրա Թէսավվուրունա պաղլանմըշ օլան մէպուսլարըն մէճլիսի տէրունինտէ չօգ լուղ օլտուգլարը տախի աշիքեար տըր : Պունտան ճիւմհուրիյէթին աալընտա օլտուգտան տաղտաղալը նէթիճէսի չըգարըլապիլիր միտիր : Իտարէնին միւլքիւն արզուլարը, աէվլէթլէրի, խիւթպէլէրի, վէ քէրէք Փօլիսլէթ վէ քէրէք ալչագլըգլարընտան տահա իւզթիւն իտէրէն Թագիպ գուվվէթի, վէ վուգուաթլարըն տէնիլմէզ էյրէթմէսի իտիր : Թագօյլէնի պիր նաղըր օլտուղունտան նազըր ֆագաթ եէնի օլմազ աէնիլիր տիր. պու միւհիմ քէլամ, հէր էֆքեարըտա վէ հէր ֆըրգա աղէմիյէթինէ ուճուպլէր, վէ մէճլիսէ վարըլ օլմագտա օլանլարըն չօղու, գաթէթ չէթին սուրէթտէ ղրալլըգ արզու վէ միւրատը Թաշըմագտա օլտուգլարը հալտէ, չօգսուզ քի, հաքըմ հալ հուզուրունտա, կէչմիշ իլէ չիմտիքի օլան ֆիքիրտէ պէյնինտէ ալըշըլըր պիր ֆարգ պուլունտուղունու վէ ղրալլըգ Թէշքիլաթընա Թաթպիգ իտիլէնի օլ Թէշքիլաթըն տաիմի սուրէթտէ մէշրուգիյէթինի միւմքին նաքսը իւգլինտէն իթմէզ խուսուսլէրի ֆարգ իթմէզլէր տիր :

Ֆրանսանըն իխթիեարի նէ տիր, աայիշ սէրպէսթիյէթ վէ տայիմա քէնտի քէնտինէ սահիպ օլմագ. Ֆրանսա քէնտի զաթընէ սահիպ պուլունմագ իսթէր : Պիլիւք րէվօլիւսիօնլար իթմիշ, Թէնի իճրաաթլարըն էն պիւյիւքլէրինի վիճտանէ կէթիրմիշ. վէ պու ազիմ մէշղուլիեէթտէն պէրի օլտուղու հալտէ, բահալըլըգ, սուլհ, սէրպէսթիյէթ վէ էմնիյէթ պուլմագ արզուսունտա տըր. Մանէվի վէ ղիհինճէ տայանըգլար իթմէսի, վէ քէնտի Թէսավվուրլարը վէ չաթըրը ֆէրաղէթինի Թէվլիտ իլէ, ծօղրաֆիաճա Թէշքիլաթընըն, տիլմաճըն, Թօրպագը մահսուլատընըն, համլաթը չօգլուղունուն վէ էհալիսինին Թապիի ատըլըըլըգըն, տիւնեատա քէնտիսինէ Թէմին իթմէքտէ օլտուգլարը մէվգըըննը Թէքրար էլտէ իթմէք իչին չալըշմագլա, պիր եէնի գուվվէթ խալգ իթէր. Պու սաաթտա Ֆրանսա րէվօլիւսիօնտան գօրգար. իշթէ չիմտիքի հալի Թէհամէն իզահ իտէն պու խուսուս տուր, վէ էհալէթ ինթիխապլարընըն պունտան պաշգա պիր մանասը եօգ տուր :

Եալընըզ, Փիգիրլէրտէ գօրգուլաճագ պիր գարըշըգլըգ վուգու պուլմուշ տուր. էհալինին եանլըշլարընտա մէնֆաաթլարընը պուլան աէտէմլէր Թարաֆընտան զիատէ տէրգ օլունան [illegible] Թինի րէվօլիւսիօն մանասընտա վէ ղըրրալլըգ լուղէթինի, սայիչ վէ իսթիրաաթ մանասընտա տըր կիպի եօտուրուլմուշ տուր : Հաղըրտաթը հալտէ վէ Թէվարիխին իչպու պունլատուզումուզ պուգըրթէսինտէ, պունլարըն մուղայիրը տըր սահիհ. ղրալլըգըն արթըգ սահիհ աայիլի, եանի թայիֆա նիշան ալընմագ իւզրէ օլան չաքօլալ իւզէրինէ խալգա օլունմաճագ աայիլի, Թէհմին իթմէք իչին քիֆայէթ խաճէթ գուվվէթի եօգ տուր : Սէրպէսթիյէթ սահիպլէրինի պէրթարաֆ իտէրէք եալընըզ ասայիչ վէ րահաթըլըգ չարթլարընա պագըլըր տախի, եինէ Թամիք իտէրիմ քի, զրալլըգ, րէվօլիւսիօն տէմէք տիր. անճագ կէրի կիտի րէվօլիւսիօն, եանի իլլի հուտուտ կէլէճէք Թէնալիւլ :

Ղրալլըգըն սայիչի Թէմին իթմէքլիքլէ տայիր օլան պու Թէսավվուրը, չիւփհէսիզ մէճլիսի տէրունինէ խալալ օլունաճագ տըր, վէ պու Թէսավվուր օլունաճագ տըր քի, էն աթէչի Թարաֆքեարլարընը տախի ճիւմհուրիյէթ էյր վէրմէքլիք ճէպր իտէճէք տիր : Պունուն ալէյհինէ սէպէպ, ղրալլըգ իւզէրինէ իսթէնիլէն աայիմի սուլհ տըր :

Էյի խուքէմմէլ օլմուշ տուր քի, ճիւմհուրիյէթ ղայէթ խօշ իտէճէք տիր, տէյիլ լիաանլարըն բէյի իլէ, իլլա քէնտինտէ օլան գուվվէթ իլէ, Ֆրանսատա աայիր պիր Թարզըլա հիւքիւմէթ օլման իւզէրինէ խայալ օլունմուշ միւնքիւնիգլիք իլէ ղալէպէ իտէճէք տիր, վէ իշթէ օլ վագըթ քի ճիւմհուրիյէթ քեաֆֆէյի Ֆըրգալարըն խարիճինտէ վէ անլէրին իւսթիւնտէ օլարագ իպգա օլունտուղու հալտէ, արզու իթմէքտէ օլտուղու վէ օնլարի օլմաղա չօգ սիւրմէյիփ տիւնեաստա էն սօն տէրէճէյէ տիւշար օլաճաղը իքի էյիլիկի պու միլլէթէ վէրէճէք տիր եանի ասայիշ վէ սէրպէսթիյէթ ։ »

«Բէլ Մէլ Կազէթ» նամ ղազէթանըն Գարա-տէնիզ մէսէլէսի հագգընտա վագը պուլան միւլօմաթնա մուխալէֆէթլար իւզէրինէ եազըլըշ օլտուղու պիր գըթա պահսըն պազը տիգգաթա շայան ճիւմլէլէրինի իւրատ իտէրիզ ։

« Վագը պու լան մուխալէֆէթլար իչինտէ էն տիգգաթա վէ մուհիմ շէյ Լօրտ Կրանվիլին մէզգիւր վագատա Բրուսիանըն միւսաատէսի պուլունտուղունա վէ քէնտիսինի օլ պապտէ էֆքեարլարընը պէյան իթմէք սէրպէսթիյէթինէ տայըր օլան գապիլիյէթի տիր ։

Նոյեմբէր 12 Լօրտ Կրանվիլ Գօնթ Պէրնսթօրֆ իլէ պիր միւլագաթտա պուլունմուշ օլտուղունտան, շէօյլէ տէր, « Բուսիա Խիւքիւմէթօրը եա Բըրուսիանըն վէ եախօտ սայըր պիր հիւքիւմէթին պու պապտէ քէնտիսինի թասահուպ խաքէքլէրինէ տայիր պիր խիւմիւի պուլունաճաղընը մէքմուլ իտէ՞ր մի տէյու սիւալ իթտիմ ։

Վէ իլավէթէն Բրուսիա տէվլէթինին, սայըր մուահիտ հիւքիւմէթլէրտէն պըր օլտուղու հալտէ Բուսիանըն Թիւրքիա իւզէրինէ հիւճում իթմէսինէ տայիր պիր արզուսու պուլունմամագտա օլտուղու էֆքեարընտա պուլունտուղունու պէյան իթտիկինտէ ։ միւմայիլէյհ պանա հէմէֆքեար պուլունտու ։ քէզալիք հէր նէ գատար մուգատտէմ Բուսիա մէ Բրուսիա [illegible] միւնտօ ու էֆքեարը հագգընտա պիր իթթիֆագ պուլունմուշ իտէտէ, Բուսիանըն Գարա-տէնիզ պիթարաֆըլըղընը թանըմայաճաղընա տայիր իթթիֆագ պէյաննամէսինին սայիր մուահիտ հիւքիւմէթլէր նէզտինտէ թէրվիճինի խարիճինտէ ասլա օլունտուղու գատար Բրուսիա հիւքիւմէթի նէզտինտէ տախի էօյլէ թանըլմըշ օլտուղունու իղհար էյլէտիմ ։ »

Պունտան սօնրա Մ. Օտօ Բըսէլ Գօնթ տը Պիզմարքըն Սէն-Պէթէրսպուրկտա պիր գօնֆէրանս թէշէմմիւլունմասընա տայիր իթտիկի թէքլիֆի վէ միւշարիլէյհին, Բուսիանըն մաթլուպ իթտիկի թատիլաթ աճնապինին ֆէսխի թարաֆընտա պուլունտուղունու միւպէյյէն պիր գըթա թէլէկրաֆ Լօնտրայա քէշիտէ իլէտիկինտէ Լօրտ Կրանվիլ Գօնթ Պէրնսթօրֆ իլէ սայըր պիր միւլագաթտա տահա պուլունարագ, իթտիկի լաֆլարը իչինտէ շու աթիյէքի ճիւմլէլէրի տախի պուլունուր ։

«Հէր նէ գատար Բրուսիա 1856 ահտնամէսինէ վազը իմզա իթմիշ օլան հիւքիւմէթլէրն պիրազ ֆարգլը պիր մէվգիտա պուլունմագտա իսէտէ, պու ճիւմլէ քէնտիսի տախի մէզգիւր ահտնամէյի իմզալամըշ իտի, վէ պէօյլէ մէզգիւր մուահիտ հիւքիւմէթլէրին իչինտէ պուլունտուղունտան, Բուսիանըն եալընըզ քէնտի պաշընա անըն շարթլարընտան պաղզը գըլընմաղ նիյէթիյլէ իթտիկի մաթլուպաթը մութլագ սուրէթտէ Բրուսիանըն գարշը պիր թէտպիր աստա օլունուր իտի իսէտէ, Գօնթ տը Պիզմարք տալա Բուսիայը պու խուսուս իչին թէքտիր իթմէյիփ, իլլա եալընըզ շունու պէեան իթտի քի, էկէր պիր պու պապտէ Բրուսիանըն էֆքեարընը թալէպ իտէրսէք, քէնտիսի տախի Բուսիա հիւքիւմէթինտէն Սէն-Պէթէրսպուրկտա մէզգիւր մէսէլէնին թէզէքքիւրի իչին պիր գօնֆէրանս թէշէմմիւ օլմասընա րուսի րիզա կէօսթէրմէսինի մաթլուպ իտէճէք իտի. Նասըլքի հէր հիւքիւմէթլէր իւզէրինէ աճը պիր թէէսիր իտէն մէզգիւր միւզաքէրէյի ումումի տախի Բրուսիանըն թասահուպըյլա Բուսիանըն քեաֆֆէյի արզուլարընըն իքմալէ իլէտիլէճէկի իւմիտի իլէ մէմնունիյէթլէ մէզգիւրտէն գուհուր իթմիշ իտի ։ »

Իմտի պու սուրէթլէ կէօրիւնիւյօրքի Լօրտ Կրանվիլին տախի մէսէլէյի մէզգիւրտէ Բրուսիանըն իթթիֆագը պուլունտուղունա տայիր պիրտէն էքսիկ շիւպհէսի պուլունմամագտա իմիշ ։

Պունտան սօնրա տախի, Բուսիա Լօրտ Կրանվիլին պէյանաթլարընա գարշը օլարագ տէյիլ եալընըզ խիւքրաթօրուն նիյէթի գարարընը թէպտիլ օլմազ օլտուղունու պէյան իտէր, իլլա նըզամը մուղայիր վէ եախօտ էմսալ օլմագա տայիր հարաքէթտէ պուլունմամագ իչին օլան թէքլիֆլէրէ գուլագ ասմայը րէտտ իթտիկտէն մատէ, Ինկիլթէրրայը տախի, կէրէք սայըր հիւքիւմէթլէր իլէ պիրլիքտէ վէ կէրէք անլէրին նասիհաթըյլա գարշը չըքմաղընտա, տէր հալ հիւճում իլէ ճէզասը վէրիլէճէյինի պիլտիրէրէք սազընտըրմըշ տըր ։

— Փօրթօթա վագը պիր մուխպիր թարաֆընտան Մանչէսթէրտէ Թայմ ու նէշր օլունան պիր ղազէթայա փեար. 20 թարիխլի չու աթխաէքի Թալիմաթլար Թէպլիղ գըլընմըշ տըր ։ [illegible] կէօրէրէկէն չէյլէրտէն իպարէթ պուլունտուղունու էմնիյէթլի մահէլլէրտէն անլըյարագ թաստիգ էյլէմիշիմ տիր ։

Պիրինճի տէր հալ սուլհ իթմէք, իքինճի Ֆրանսայը Ալմանեա օրտուսու էլինտէն գուրթարարագ Ֆրանսըզ օրտուսունու թէքրար Ֆրանսա կէօթիւրմէք. իւչիւնճի գարա գալթիյէլէրի պէօլիւքլէրինի թէշքիլ վէ Ալմանեալըլարըն զապթը թահթընտա պուլունան էյալէթլէրտէ հայտուտլուգ իտէն վէ հէման տիւշմէն գատար զիեան վէրէն էշգըյա պէօլիւկլէրինի տէֆ իթմէք վէ աղ վարըլթտա Օրլէան սիւրիւլէսինտէն պիր հիւքիւմտար թայինի իթմէք իսէ հէման եօլը տիւզէլթմէք ։ Պէշինճի 1830 սէնէսինին սէրպէսթիյէթ գանուննամէսինի թէքրար վազ իթմէք վէ մէզքիւր գանուննամէյի Ֆրանսըզըն էն պաշլը նըզամը թանըթմագ տըր ։

Միւմաիլէյհ Մ. Թիէր թախմին հաղըրտա գուվվէթլի պիր օրտու սագլանըլմասը, վէ մատէմ քի Ֆրանսա շիմտի քէնտի օրտուսունուն նէնինտէն թէշքիլ խախլէսի մէսարիֆինի գալտըրամայաճաղընտան, իմպէրաթօրուն օրտուսու կէրու կէթիրիլմէքտէ պըրագըլըրսա, նէնինտէն թէշքիլ խուլմէյէճէք, մէզգիւր օրտու Մ. Թիէրին ըլանըլարընա ճան ու տիլտէն թարաֆկիր օլ իթխամա խախմիշ օլան Ժէնէրալ Շանկարնիյէնին գօմանտասը թահթընա վէրիլմէսի էֆքեարընտա տըր ։

— Գօրէսբօնտանս տը Պէրլին նամ ղազէթանըն նէշր իթտիկի պիր պահսա չու աթխաէքի ճիւմլէլէր օգունուր ։

« Ամէրիգա հիւքիւմէթի սօն սէնէսին պէօլ Նիւ-Եօրգա վազըլ լան մէհաճիրլէրին պիր լիսթասընը նէշր իթմիշ տիր. մէզգիւր լիսթատան անլաշըլտըղընա կէօրէ, 1861 սէնէսինտէ 1870 սէնէսի խիթամընա տէկին, Նիւ-Եօրգ շէհրինէ կէլէն քեաֆֆէյի մէհաճիրլէրին միգտարը 1,837,351 նէֆէրէ պալիղ օլուպ պունլարտան պէշտէ պիրի եանի 719,017 քիշիսի Ալմանեալը տըր լար ։

Դաղէթայը մէզգիւր իշպու հավատիսի պիլտիրտիկի սըրատա, Միւթթէհէտէ Ամէրիգատա պու գատար չօգ Ալմանեալը պուլունմագտա իքէն, մուհարէպէ էսնասընտա Ֆրանսայա սիլահ վէ մուհիմմաթ իրսալ օլունմասընը պըրագըմամագ գատար Վաշինկթօն հիւքիւմէթի իւզէրինէ պիր թէէսիրլէրի պուլունմամագտա օլտուղունու թէաճճիւպլը ազիմ իլէ իշար իթմիշ տիր ։

— Տէյլի Թէլէկրաֆ նամ ղազէթանըն վէրտիկի պիր հավատիսէ կէօրէ, հաշմէթլու Խրանեա Գըրալը հազրէթլէրինին Գըրալիչան հայաթընտան գաթի իւմիտ օլունաճագ տէրէճէտէ նախօշ օլտուղու անլաշըլմըշ տըր ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ՖՐԱՆՍԸԶ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Պօրտօ 8 մարտ .

Մ. Թօլէն, ճէմիյէթ թէշքիլ օլունմասը սէրպէսթիյէթինի հաւասը թահթընտա վաղ իտէն գանունլարըն թահգիգ վէ պատթալ օլունմասընը թէքլիֆ իթմիշ տիր ։

Մ. Թիէր, Մ. տը Սէն-Ճէրմէնէ ճէվապ վէրէրէք տէր քի, մուհարէպէնին մէսարիֆաթը, Բարիզ խարիճտէ օլարագ, 1100 միլեօն ֆրանգը թէճավիւզ իթմիշ տիր ։ [illegible] գարար իւզէրինէ թաստիգ օլունմուշ տուր ։ Կարիպալտինին ինթիխապընա մանա վէրիլմիշ տիր ։

Մ. Վիքթօր Հիւկօ, Ժէնէրալ միւմաիլէյհի պէլաղէթլէ թասահուպ իթմիշ, վէ սալա տէրունիտէ տիւչիւք պիր ալթուսթլուք բէյտա օլմասը իլէ նութգու գաթ օլունմուշ տուր ։ Պունուն իւզէրինէ Վիքթօր Հիւկօ իսթիֆա խաչէթինի պէեան իտէր ։

Շէհիր էմինլէրի ինթիխապլարը իւզէրինէ միւճատէլէ տէվամ իթմէքտէ տիր ։

ԻՆԿԻԼԻԶ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Լօնտրա 7 մարտ .

Լօրտլար գամարասընտա, Լօրտ Սալիսպուրի, խարիճի իշսիրէթլէրիմիզ իւզէրինէ գամարանըն նազարը տիգգաթընը ճալպ իտէրէք, տէր քի, հիւքիւմէթ պիզիմ իթթիֆագլարըմըզըն աղ գալիլիյի իւզէրինէ գուհուրա կէլէն թէվաթուրլարը ճէհր իթմէլի. հիւքիւմէթ պիզի թէէմին իթմիշ տիր քի, քէնտի ինսիյէթլէրի խօշնուտ օլունաճագ հալտէ տիւլէր, հալպու քի Էվրօպատա Ինկիլիզ թէէսիրինին հիչ մագամընտա նազար օլունմագտա օլտուղու աշիքեար տըր ։ Լօրտ Սալիսպուրի, միլլէթին քէնտի մէվքը վէ թէէսիրինի թէզլար էյլէ կէչիրմէսինի կէօրմէք արզու իտէր, վէ տէր քի, Թիւրքիայա վէրիլէն թէէմինաթ գաթի սուրէթտէ իտի վէ միւթթէֆիք իլէ օլմուշ միւթթէֆիքսիզ օլմուշ օլ թէէմինաթ թասահուպ վէ վիգայէ իտիլմէլի տիր ։

Լօրտ Կրանվիլ Լօրտ Սալիսպուրինին միւտաալաասը պիր լիսան գուլլանըլտըղընա տայիր պրօթէսթօ խաս անըն էճնէպի ղազէթալարընըն հիւճումլէրինէ էհէմմիյէթ վէրմէքլիկէ իթթիֆագ խուսուսընա թաալուգ իտէր, վէ իլավէ իտէր քի, հիւքիւմէթ հիչ պիր վագիթ մէյլիաթը օնաղտ պիր պիթարաֆլըգ պազը սագլամագ թէշրիֆ իտէսինտէ տիր ։ վէ պու օրտու բօլիթիգանըն հատտը թայինատ պաշլանըլարընը կէօրմէքլէ մէսուտ տուր ։ Ինկիլիզ հիւքիւմէթի թայիմ քէնտի պօրճ վէ վազիֆէլէրինէ պաղլը տուրաճագ տըր վէ չիմտիքի իթթիֆագլէրին իխթէրէմինի խալիանէ սուրէթտէ իճրա իտէճէք տիր ։

Լօնտրա 7 մարտ .

Պու կիւն ումում գամարասընտա Մ. Կլատսթօնըն կիւլիպ Մ. Պիզմարքըն էֆքեարընը անլամասը իչին Օտօ Բըսսըլա թալիմաթ վէրտիյինտէ, կէչէն սէնէ Բրուսիա իլէ Բուսիա պէյնինտէ պիր ահտնամէ իմզալանմըշ օլմասընա տայիր մալիւմաթ ալըմմըշ օլտուղունու պիլտիրմիշ տիր ։

Լօնտրա 9 մարտ սապահ

Մօրնինկ Բօսթ ղազէթասը մուհարէպէտէն էվվէլ Բուսիա վէ Բըրուսիա պէյնինտէ աղտ օլունան ահտնամէյի իթհիմաէ շայան մահէլլատէն ասըլ իթմիշ օլտուղունա խարար իտէր ։

Ահտնամէյի մէզգիւր շու աթիտէքի շարթլարտան իպարէթ տիր ։

1. Ֆրանսանըն մուվաֆֆագըյէթլէրի Լէհիսթանըն սայիքի հալինէ թէհտիտ իթտիքլէրինտէ, Բուսիանըն սիլահլա (մուհարէպէյէ) միւտախալէ իթմէսի ։

2. Ավուսթրիա-Մաճառ հիւքիւմէթի Բրուսիայա գարշը կէօսթէրիշլէր իթտիկի հալտէ, Ավուսթրիա հուտուտլարընտա Բուսիանըն ասքէրինէ կէօսթէրիշլէր իթմէսի ։

3. Հիւքիւմտարանըն պիրի Ֆըրանսա իլէ պիր իթթիֆագ Բուսիայա գարշը պիր մուհարէպէ գուհուր իթտիկինտէ. Բուսիա վէ Բրուսիա հիւքիւմէթլէրի պէյնինտէ թէարրուզի վէ թէտաֆիի իթթիֆագ օլունմասը ։

ԹԻՃԱՐԻՅԷ

Լիվըրփուլ 9 մարտ .

Օրլէան փամուգու 7 1/8-1/4

Սաթըշ 8,000 պալեա .

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՓԻԱՍԱՍԸ

ԷՍՀԱՄԸ ՕՍՄԱՆԻՅԷ

փետր. 25 ին էվվէլքի · · · · ·	47–38
» » ին աշամը · · · · ·	47–17
» » Ախշամ գափանըշը · · ·	47–28
» 26 Սապահ աչըլըշը · · ·	47–29
» » Սաաթ 6 · · · · · · · ·	47–27

Սօսիէթէ Ժէնէրալ · · · · · · ·	9,21
Գրէտի » · · · · · · · ·	10,32
Շըմէնտըֆէր թահվիլաթը · · ·	87,30
Իսթիգրազ 1863 (գուբօն քէսիկ)	295,
» 1865 · · · · · · · · ·	305
» 1869 · · · · · · · · ·	267

ԱԳՃԷ ՖԻԵԱԹԼԱՐԸ 25 ՓԵՏՐՎԱՐ

Ինկիլիզ լիրասը · · · · · ·	110 14/40
Լուիճի · · · · · · · · · ·	88 4/40
Բօլ · · · · · · · · · · · ·	89 12/40
Գըրմըզ · · · · · · · · · ·	51 19/40
Պէյազ մէճիտիյէ Փէրէք · ·	1 14/40
Պէշլիք–ալթօ · · · · · · · ·	103 6/40
Պաղըր · · · · · · · · · · ·	117

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պու կիւն միւթէվէֆֆա Ցիւղեան Գօղոս աղայի՛ն ճէնազէսի սաաթ պէշի չէյրէկ կէչէրէք, Պէյօղլուտա քէնտի խանէսինտէն [illegible]

Լօլիւ ֆայմծոնա գօնարագ մէ Հակահասունեանը թարաֆընտան 3 եպիսկոպոս 2 վարդապետ, 60 ավրացու 50-60 նֆէր գօմիսիօն գավասլարը մէ 3-4 լին քիշի պիր ճեօմաաթլա տօղրու Ս. Ցօհան քիլիսէսինէ կէօթիւրիւլմիւշ տիւր։

Նաշտակէրլէրին խոլամպաշըյը սախի 5-6 նէֆէր խալամլա մէզքիւր ալայա ի.քրամէն հազըր պուլունմուշ տուր։

—Իշգօտրատան եազըլտըղընա կէօրէ. Գարատաղ աս.քէրինին մէվճուտու իւզէրինէ պիր միլլի տաշա իլավէ օլունաճաղընտան ուսուլ մէ թէրթիպաթը հազըրընտա Չէթինէճաէ թէշ.քիլ օլունան գօմիսիօնտա, Բուսիանըն նըզամաթը աս.քէրիյէսի ուսուլ իթթիխազ օլունարագ, պունտան սօնրա նաճիյէ գօմանտանլըղը փիթքիճան, օլունարագ էհլիհէթլէրի անլաշըլտըղտան սօնրա նասպ ու թայինին գըլընաճաղը իչին գարար վէրիլմիշ տիր։

— Բասաթխանէի ամիրէտէն միրուտ իւէն վարապետյա նէզարէն, միտր. 13 իւնճիւ կիւնիւ Եյլիպունտա խաֆիֆճէ, մէ Օլունտատա չիտտէթլինճէ հարէ.քէթի արզ վուգու պուլմուշ իսէ ալ, պիր կէօնա տազամթլըզ ուճուր իթմէմիշ տիր։

— Ալթընճը տայիրէի պէլէտիյէնին պու քէրրէ նէշր իթմիշ օլտուղու ճէտվէլէ նէզարէն, կէչէն 1870 սէնէսի զարֆընտա, տայիրէի մէզքիւրէ խասթախանէսինէ 780 նէֆէր խասթա կէլէրէք, պունլարտան 64 իւմէֆաթ իթմիշ, մէ 618 քիշի քէսպը սըհհաթ իսէրէք, 26 նէֆէրի էլան թէտաւի (տարմանել) իտիլմէ.քտէ պուլունմուշ, մէ զի.քր օլունան խասթախանէնին սէնէի մէզպուրէ մէսարիֆի 80.391 ղուրուշտան իպարէթ օլուպ, քէթաֆէթյի խասթէկիանըն միւտտէթը իգամէթլէրի պիրի պիր իւզթիւնէ 10.048 կիւն հիսապ օլունարագ, պու միւտտէթ իչինտէ պէհէր խասթա իչին էսփմիյէ սէքիզէր ղըրշ. մէսարիֆ վուգու պուլտուղու անլաշըլմըշ իսէ տէ, Պէյօղլու հարիզը քէպիրինտէ թէտավի սէպէպինտէն մէզքիւր խասթախանէյէ նագլ օլունմուշ օլան 48 քիշիտէն իպարէթ 11 խանէ խալքը պու հիսապտան խարիճ, մէ պատէզլին զի.քր օլունան խասթախանէնին քէլ էնտամ թէքմիլի մէ մուայէնէսի իչին, տայիրէի մէզքիւրէ ազասընտան պիրէր զաթըն մահպէ մահ դայալք իչին մէմուր թայինին գըլընմալարը խուսուսընտա գարար վէրիլմիշ իտիւլմիշ տիր։

— Նէչէնլէրտէ, իսթանպօլ կէօմրիւկիւ էօնիւնտէ եանաշմագտա օլան Մօրօգգօ նամ պիր պիւյիւք ինկիլիզ թիւճճար վափօրունուն, Լիվըրպուլ լիմանընտան հիմալէսինի (բեռ) ալըպ Ցէրը—սաատէթէ կէլիր իքէն զարդ օլմուշ օլտուղունու եազմըշ իտի.ք. Փաղաթ, պու տէֆա ալտըղըմըզ պիր տաւապը մէյտանա կէօրէ, զի.քր օլունան վափօր փէտէր. 13 իւնճիւ կիւնիւ մէզքիւր լիմանտան հարէ.քէթի էսնասընտա, քէմալը սիւրաթլէ եօթէտէն կէլմէ.քտէ պուլունան վէյամնիք իսմինտէ պիւյիւք պիր ինկիլիզ վափօրունա չաթարագ, փուտուսա կէլէն չէսիտ չաթըշմատան ֆէնա սուրէթտէ սագաթլանարագ, պէշ սաղաթա զարֆընտա զարդ օլմուշ իսէտէ, օրատա չօղ լուգ տէլին օլմատըղընտան, տէրտնիլնտէ պուլունան թիւճճարլէ էմթիտա մէ էշխասըն խալիճէսի չիմտիյէ տէկին չըգարըլլըղ, պագի գալընը տախի պէշշար չըգարըլմագտա օլուպ, ֆագաթ մէզքիւր էշյա տէնիզլէրինին իւզէրինտէ պուլունան մարգալար սայէսի թէէսիրի իլէ պիւսպիւթիւն պօզուլուպ, մէվճուտ օլան էշյա տախի քեամիլէն ըսլանմըշ օլտուղունտան, սահապլարընըն տախի պու խիւսուսէն բէ.ք չօգ միւթթէզարըր օլաճագլարը պէտիհի տիր։

— Թուլճատան մուգտու պուլան չաեատան անլաշըլտըղընա կէօրէ՝ Թունա չայընըն պու սէնէ թուղեանը (յօրդում) չօգ վագըթտան պէրու էմսալը կէօրիւլմէմիշ պիր տէրէճէտէ վուգու պուլմուշ. չէօյլէ քի յանվար այը օրթասընտա զիետէսի իլէ ճօշուպ, զաղայի մէզքիւր էթրաֆընտա քիւլլի խասարլամաթը մուճիպ օլմուշ, մէ Թուլճա զարշըսընտա պուլունան զարիյէլէրի քեամիլէն խարապ օլարագ, Նուֆուսճա, մէ խուսուսիյէ չօլուգ չօճուգճա խայլի թէլէֆաթ վուգու պուլմուշ տուր։

Թունանըն Մուխթալաֆ գօմիւճուն թարաֆընտան թանզիմ օլունան պիր դըլթա Բութաթիւթիգ տէֆթէրինտէ, Թունա նէհրի սայըր սէնէլէրտէ սըֆըրտան 6 տէրէճէ եիւ.քսէլիկինի էմնալը եօզ իքէն, պու սէնէ իքի միլէ եիւ.քսէլիպ, մէ էլան եիւ.քսէլմէ.քտէ օլտուղու պէյան օլունմուշ տուր։

Պու սէպէպտէն սօլայը զարարտիտէ օլան մահէլլէրէ միւմ.քին մէրթէպէ իաանէ օլունմագ խուսուսընտա, Թուլճա միւթէսարըֆը սաատէթլու իսմայիլ Պէյ հազրէթլէրինին սաարէթտէ չալըշըպ, նէհրը մէզպուրուն ճօշմասը սէպէպինտէն սօլայը զարարտիտէ օլանլարա պիր մուավէնէթ օլմագ նիյէթիյլէ, քէնտի նէզարէթի թահթընտա օլարագ պիր իանէ տէֆթէրի աչըլըպ, մէ Թուլճատա պուլունան էհալի մէ մէմուրին ճիւմլէթէն մուավէնէթ իճրասընտա պուլունմուշլար տըր։

Պու ճիհէթլէ չիմտիյէ տէկին թօպլանըլան մէպլաղ 60 պէշ պին ղուրուշ թէճավիւզ իթմիշ տիր։

—Պու քէրրէ Փօնտա միլլիյէթի մամիլիկի մէճմուրիյէթինէ նասպ ու թայինին օլունան տէվլէթլու Ալիֆ փաշա հազրէթլէրի սէմթը մէճմուրիյէթլէրինէ կիթմէ.ք իչին պու կիւն եարըն Ցէր-սաատէթտէն եօլա չըգաճագլարը մէսմու տուր։

— Պէյօղլու հարի.ք մահալլինտէ նասըլ թէսաթրօսունուն սահնը Ծըմալի միւթթէֆի.քէյի Ալմանիա աֆարէթխանէսի թարաֆընտան պիր միւրէքքէպ աչըլըպ 12 Օսմանլը լիրասը գըյմէթինտէ իշթիրա օլունտուղունու անլաշըլմըշ տըր։

— Մալիյէ խազինէսի ճէլիլէսի սահիպլէրինին պիր թարաֆընտան տահի.քի կիւն դաղաէն աթէշ զուհուր իտէրէ.ք, մէյնէ թարաֆը միւհթէրէք օլարագ տէրտագտա պասթըրըլմըշ տըր։

— Քէզա չարշըմպիհ կիճէսի սաաթ 9 րատտէլէրինտէ, Հասքէօյտէ Զըրգայըն նամ մահալլէ քէօյին Սալիխան Լիմանճեանըն խանէսինտէն հարի.ք զուհուր իտէրէ.ք, իթթիխալինտէ.քի խանէյէ սէրայէթ իտիպ, եալընըզ իւչ պապ խանէ միւհթէրէ.ք օլտուղու հալտէ սէօնտիւրիւլմիւշ տիւր։

— Ցաշ. գալարա սագիլինէ սինի տօլմուշ օլուպ մէ գ.ուրա խարապէթ իտէրէ.ք քէնտիսի սաքէրլիյէ կիթմէ.քյիպ, էվլինէ պագըշ պիրինի գօյուպագ սեա պիր պէտէնլիյէ ագճէսի իթա օլունուպ մէ պու սէպէպտէն տաշըրա էհալիսինին պէտէլճիլէր եիւզինտէն չէ.քտի.կի ֆէլաքէթ ու սէֆալէթի հազըրընտա, պու տէֆա Մէգամը Սամիի Սէրասքէրի թարաֆընտան վիլայէթլէրէ իրսալ օլունան թահրիրաթը Ալինին մահլինի զադէթիմիզ վաղըթ սազ իլէ տէրճ օլմագը միւնասիպ կէօրիւլմիւշ տիր։

Պէտէլ չըգմը վէրէճէ.քլէրին պէտէլ թէսարիֆի պէհանէսի իլէ, մէմլէ.քէթլէրինտէ զիատէճէ վագըթ կէչիրտի.քլէրի անլաշըլըպ, պու տախի տուրա տանուհաէ հիւմայունուն էթմիշ, էթմիշ պիր մէ էթմիշ պէշինճի պէնտլէրինտէ մուհարրէր օլտուղու կիպի, պէտէլ օլաճագլարըն իֆրատը (անհատ) րէտիֆէնին սինինէրի թէճավուզ իտէնլէրին միւթալէգաթ մէ սայրէտէն զապտ օլունաճագընը լայըգ իլէ անլայամամըշ մէ մուզայըրը հարէ.քէթտէ պուլունմուշ օլտուղլարընտան, դանուննամէի մէզպուրուն լայըգըճա միւթալաա մէ [illegible] պէտէլ օլաճագ չախսա ճայիզ օլան նըզամա կէօրէ սանըլըպ պուլունմագ իչին, զի.քր օլունան մէվատը դանունիյէնին մահալլէ, մէ քէօյ, խիմա մէ եախուտ մըխթարլարը մէ պէլտէ միւճաւիր մէ իխթիյար մէճլիսլէրի մարիֆէթիյլէ պիլ ճիմլէ էհալիյէ կիւզէլճէ թէֆհիմ գըլընմըշ, մէ մուգատտէմա տախի հէր թարաֆա մէզքիւր նըզամնամէտէն լիւզումի (կարեւոր) մըգտարը կէօնտէրիլմիշ տիր։

Պէտէլ վէրմէ.ք իսթէյէնլէր պուլունուրսա, գուրա մէյտանընտէ էվվէլճէ մահալլէլէրինտէ պէտէլլէրինի արայըպ պէտէլ մէօհլէթի օլան եիրմի կիւն զարֆընտա թէսարիֆ իտէրէ.ք, մէ էկէր պու միւտտէթտէ թէսարիֆ իտէմէյէնլէր օլուր իսէ, չինքի պէտէլ չըգմը հէր նէ վագըթ օլուրսա տապուլ օլունաճաղընտան պէտէլլէրինի պատէհու թէսարիֆ իչլէտիքլէրի վագըթ իթա իթմէ.ք իչին խիմ.քէրինէ տուրա խասպէթ իտէնլէրին եիրմի կիւն միւտտէթի տագալիտէ սայըր տուրայա տուշէնլէրէ պէրապէր լազըմ կէլէն մահալէ կէօլնը ըմսը, օրտույի հիւմայունլարա իչար օլունամազ, մէ պուրաճա մուայէնէլէրի իճրասը սըրասընտա պիր կէօնա ֆէտա դարշըլըղ ըմսը էմիլինտէ, մէ սուրէթը աղզ ու դապուլունտա պիր տէրէճէ տահա թագլիտաթ մէ թէմհիլաթ իճրա խուսուսէննին տամըն, դօմիսիօնու մէզպուրէ հէյէթը ազմա կէլէճէկի իհաալէ օլունարագ, իճապընը իճրա իչին կէօնտէրիլմէ.ք իւզէրէ պուլունմուշ, օրատա տախի պէր վէճհի մէճրուհ, իճապըթնըն հիմնի իճրասընա հէմմէ Ալլահէլի թէվֆի.քար պույրուլմագ պաշլընըր։

* * *

ԱԶԳ.

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

Ի զբօսարանի Հայկ. ընկերութեան
Սամաթիոյ

1871 Փետր. 27 Շաբաթ գիշեր ժամ 3

Գ. ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆ
ՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

ՎԱՀԷ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ ՅԵՐԻՍ ԱՐԱՐՈՒԱԾՍ

ԳԱՐ ՆԱԽԱՏԵԱՑ

ԿՐԱՄԲԱՄԲՈՒԼԻ

ՆՈՐ ԳԻՇ ԱՏԵՆ
ԳԻՏԻ ՆՐԳԻՉ Գ. Ն. ԱԼԱՋԱՃԵԱՆ

Բարեկիրթաստակ Պէշիքթաշլեանի սոյն ընտիր ողբերգութիւնը՝ յառաջիկայ շաբաթ գիշեր Հայկ. զբօսարանին մէջ պիտի ներկայացուի անձնուիրութեամբ խումբի մը եւ ներդաշնակութեամբ նուագածուաց։

Տոմսակի գինն է կէս արծաթ մեճիտ երկու սեռին եւ տղայոց համար հաւասար,

Տոմսակները կը ծախուին Սամաթիոյ Հայկ. զբօսարանը եւ Շուկան Մահմուտ Բաշայի դրան Թոհաֆճի Ճանիկ աղային խանութը։

Ի դիմաց տնօրէնութեան
Հայկ. ընկերութեան
Մ. ԱՉԸՃԵԱՆ.

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԻԵԷ

Վաղը գիշեր փետր. 27, յիշեալ թատրոնին մէջ Թոմմասօ Էֆէնտի՝ Ֆըտէֆճեանի հեղինակութիւնը եղած ՀԱՅԿ ԴԻՒՑԱԶՆ ընտիր թատերգութիւնը եւ 'ի միասին Գար Ափրիկեցւոց եւ Հ. Դ. Ալիշանեանի հեղինակութիւնն եղած Մասիսու Սարեր խաղերն պիտի ներկայացուին, որոնք աւելորդ է յայտնել, թէ՝ սատգիւ հանդիսականաց խուռն բազմութիւն մը ունենալու արժանի խաղեր են։

* * *

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՑ

Պատրիարք եւ Առաջնորդ, մի եւ նոյն պաշտօնն ունին, մէկն ընդհանուր, միւսը մասնաւոր։

Առաջնորդ մը ամբաստանել, պատրիարք մը ամբաստանելու չափ եւ նոյնման գործողութեան կը կարօտի։

Այսպէս է նաեւ ընտրութիւնն ու հրաժարումը։

Ազգային ընդհ. ժողովը վճռեց, [illegible]։ Այս վճռէն ետքը կարդացինք պաշտօնական ծանուցում մը լրագրաց մէջ, Սեբաստիոյ առաջնորդին [illegible]։

Այս պաշտօնական ծանուցմէն ետքը կարդացինք ուրիշ պաշտօնական գրութիւն մ'ալ՝ Նիկոմիդիոյ առաջնորդին [illegible]։

Անկից ալ վերջը ուրիշ խնդրագիր մը կարդացինք, որով Տրապիզոնցիք իրենց առաջնորդն իրենք ընտրելու հրահանգ կուզեն։

Ուրեմն երեսփոխանութիւնը վճռեց, վարչութիւնն ընդունեց ու գործադրեց եւ գաւառացին կը խնդրէ Սահմանադրութեան այն կենսական տրամադրութիւնը որ՝ առաջնորդաց ընտրութեանը կը վերաբերի։

Ասով վարչութիւնը գաւառացւոյն կրնայ ըսել, որին ձեր 'ի գլուխ ձեր, ընտրեցէք ձեր բաղդը եւ վարչութիւնը ձեր բաղդին պատասխանատու մի բռնէք։

Կարգն եկած է հիմայ առաջնորդական ամբաստանութեանց պատասխանին։

Այլ պէտք է վճռել, [illegible]։

Այս վճռէն կախումն ունի, առաջին վճռոյն արդիւնաւորութիւնը եւ Սահմանադրութեան գաւառաց մէջ կատարեալ գործադրութիւնը։

Ո՞րն է պատրիարք ամբաստանելու իրաւունքը — կեդրոնի քաղ. եւ կրօնական ժողովոյ եւ երեսփոխանաց․ ո՞րն է ուրեմն առաջնորդ ամբաստանելու իրաւունքը — գաւառին կրօնական եւ քաղ. ժողովոյ եւ երեսփոխանաց։

Ահա հոս է կնճիռն ու կնունքը։

Գաւառի քաղ. ժողով ըսել, գաւառի չորպաճեռութիւն, գաւառի վայելչութիւն, գաւառի վարձակալութիւն, գաւառի հարստահարութիւն եւ գաւառի գժոխք ըսել է։

Ինչպէս մատնենք առաջնորդները այս դժոխային մեքենային. գերի ըլլենք առաջնորդութիւնը, սպաննե՞նք Հայ ժողովուրդը — ո՛չ, այլ այդ դժոխային մեքենան խորտակենք. և այս կրնայ ըլլալ, միմիայն այդ մեքենային իրաւունքը իրեն տալով, և ժողովրդեան ըսելով, հսկէ այդ մեքենային շարժիչներուն վրայ. մի անտարբեր կենար ատոնց վրայ, մի տկար անոնց քիչ տուած տանջանաց տակ, վար առ գէշը. և տեղը դիր լաւը. և ի՞նչպէս — նախ երեսփոխան ընտրելու անձին վրայ ամենայն քննութիւն ըրէ, որ քեզի ընտրէ լաւ առաջնորդ մը և լաւ անդամներէ բաղկացեալ կրօնական և քաղաքական ժողովներ. երբ հասար այս վախճանին, վստահ եղիր որ՝ քաղաքական կեանքդ ալ բարւոքած է. Պօլիս այս վախճանին հասնելու մօտեցաւ և Պօլսոյ այս քայլը քեզ ալ աննպաստ չեղաւ. հիմայ չունիս այն գանգատները որ Պօլիս պատրիարքի օրով ունէիր. չունիս այն գանգատները որ՝ նախորդ երեսփոխանութեան կամ նախորդ վարչութեան օրով ունէիր, ինչո՞ւ — վասն զի քիչ շատ ընտիր երեսփոխաններ ունեցաւ Պօլիս, որոնք ըստ կարելւոյն աչալրջութեամբ կը հսկեն վարչութեան գործոց վրայ. համարատուութեան ատեանին ինչ դիտողութիւններ չըպիտի ըլլան արդեօք. ասոնց մին և գըլխաւորն է առաջնորդական ամբաստանութեանց դատաստանին Պօլիս տեսնուիլն ու գաւառի մէջ չը տեսնուիլն. վարչութիւնն ինքզինք ձեր տգիտութեամբը պիտի արդարացընէ. բողոքեցէք ուժգին երբ ժամանակը գայ, ձեր բողոքն անձայն չենք ձգեր, բայց պէտք է ձեռքերնիս ունենալ զայն իբրև փաստ։

Հիմա որ՝ առաջնորդնիդ միայն մահզերով մը ամբաստանութեան տակ կըձգէք. շատ վնասակար դիրքի մը մէջ կը գտնուիք. հիմայ որ՝ առաջնորդին քով այդ դժոխային մեքենան կանգուն կը պահէք, համոզուած ըլլալու էք ո՛ր այդ մեքենային պաշտօնական ազդեցութենէն ազատ չէք բնաւ. թուղթ մը կը բերեն ձեզ. սա ստորագրեցէք կըսեն. ո՞վ է ձեր մէջէն մէկը որ՝ կարող ըլլայ, չեմ ըստորագրեր ըսելու, և եթէ ըսէ, քանի մը օր վերջը արտաքոյ կարգի պատճառանքներովը բանտը չըմտնէ։

Առաջնորդը որչափ ալ գէշ մարդ ըլլայ՝ մէկ մարդ մ՚է, իսկ միւսները կը վխտան ձեր չորս բոլորտիքը, առաջնորդը բէմ մը ունի միայն ձեզ հետ խօսելու, իսկ ասոնք ամեն օր և ամէն վայրկեան ձեր հետն են. ինչ միջոցներ չունին ձեզ խաբելու և ձեր ըստորագրութեամբը ձեր խումբը գըլտարելու, սա ալ գիտնալու է՛ք որ առաջնորդաց մէջէն անոնք որ, չորպաճիներուն և միւլթէզիմներուն հետ դաշնակից ընկեր են, անոնք չէք կարող փոխել դիւրաւ, անոնց դէմ չէք կարող մահզեր հաւաքել, ուրիշ խօսք է եթէ, չորպաճիներն իրենց մէջ երկու կուսակցութեան բաժնըւած ըլլան, բայց տակաւին դուք ասոնցմէ մէկուն կամ միւսին գործիք էք։

Դուք հիմայ կը կարծէք թէ՝ ձեր առաջնորդին դատը Պօլիս տեսնուելով՝ արդարութիւնը տեղը կը գտնէ, շատ կ՚սխալիք. այդ դատերը հոս տեսնուելով նախ իրաւունքներ ոտնակոխ կըլլան, երկրորդ շատ կ՚երկարի, և երրորդ ամեն անգամ ՚ի խոչհան ըրա ըսելով առաջնորդ կ՚ամբաստանէք և Ոչխաններով ետ կը դարձընէք, և ուրիշ կերպ կարելի չէ ընելնիդ, վասնզի այն ազդեցութիւնները որ ձեր գաւառներուն մէջ կան անոնք այդ դատին սկսած վայրկենէն Պօլիս կը փոխադրուին։

Ուստի ամենէն առաջին պէտք եղած բանը այդ ազդեցութիւնները կոտրելու աշխատիլն է։

* * *

ԻԼԱՆԸ ՌԸՍՄԻ

Սէքսէն նէշրի սէնէսինտէն տօգսան սէնէսի մարթընըն ալթընճը մէշահատ մէ իբրալ վէ էշվանը աթիդէնին էհալիէ խօթխօլի մուխայէլէր օլուպ, Փաղած սու միւսավաթ իլնաէ թանզիմ օլունաճագ օլան հէր տիւրլիւ մուգավէլէ սէնէտաթընըն խաթխալ օլունան ամիդ միղեասարըն ճէնի միղեասարա թավիլ իտէ, իշպու նէնի միղեասարըն թախի թէրճի մէճպուրի օլաճաղը, վէ սու միւսավաթ գարիպինա աղա օլունուպ իճրասը տօգսան սէնէսի մարթընըն սօնրայա միւալլէք օլան մուգավէլէ սէնէտաթընա էշվան վէ էբնայի աթիէնին թէրճի ճայիզ օլամայաճաղը գանունիննամէի մախսուսունուն օնունճու մատտէսինտէ վէ իշպու մատտէ հիւքմինէ մուղայիր հէր նէվ իլանաթ վէ սէնէտաթ վէ թէֆաթիր թանզիմ իտէնլէր հագգըլարընտա գանունը ճէզայի ...

* * *

ԻԼԱՆԱԹ

Ցէր—Սաատէթլու թաշրալարա նագլ ու իրսալ օլունմագտա օլունան էմանաթ վէ նումունէ հաֆթատա իքի կիւն եանի սալը վէ չարշէմպէ կիւնլէրի Բօսթանճըպաշը ամիրէսին գապուսը վէ ախզ օլունմագտա իսէ դէ, պու սուրէթ պազը մէրթէպէ միւշքիլաթը մուճիպ օլտուղու թիւճճար վէ սայիրէ թարաֆընտան իֆատէ գըլընտըղընտան, թէսհիլէն լիլ մասլահա պատէղին ճումա կիւնլէրինտէն պաշգա հէր կիւն սապահլայըն սաաթ ալթըտան տօղուզա գատար էմանաթ վէ նումունէ վէ սայիրէ ախզ օլունմասը վէ սաաթ տօղուզտան սօնրա էմանաթ վէ նումունէ կէօնտէրիլէճէք օլուր իսէ, գապուլ օլունմամասը ուսուլ իթթիխազ գըլընմըշ օլմաղըն, քէյֆիյէթ ճըմլէնին մալիւմիւ օլմագ իւզրէ իլան գըլընըր։

Իսթանպօլ 24 Շուպաթ 1871.

Բօսթանճըպաշը Ամիրէ.

Լրագրոյս տպարանը՝ Նուսուֆեան խան թիւ 4—5՝ տէրութեան տպագրական օրինաց համաձայն, հայերէն տառերով, գիրք, տետրակ, յայտարարութիւն, նամակ, քուէնամակ, տոմսակ, անդորրագիր, հարսանեաց և ննջեցելոց հրաւէր եւայլն. աժան գնով և մաքուր կերպով տպագրելու պատրաստ ըլլալուն, հրաւէր կը կարդանք ամեն անոնց՝ որ տպագրութեան պէտք ունին։

Պէյօղլունտա Եէնի չարշըտա Թէլէկրաֆխանէ գարշըսընտա 113 նումէրօլու Փօյաճը Փասքիտասընտա կէրէք իրէքլի, կէրէք եէնիլի, էսկայի թիւրլիւ խասս րէնկլէր պօյանըր վէ մէնեէնէլէնիր ։ Միւշթէրիլէրի խօշնուտ իտէճէյի իշին իլան իտէր։

* * *

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ ԻՇԼԷՅԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐԸՆ ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԱՔԷԹԼԷՐԻ

1871 Փեպրվար 23 Սալը կիւնինտէն իթիպարէն.

ՆԷՎՄԻՅԷ ՔԷՕՓՐԻՅԷ ԻՆԷՆ ՎԱԲՕՐԼԱՐ

ՌՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԴԸՅԸԼԱՐԸ ԳԻՐԼԻՔՏԷ

[illegible] սահաթ ալաթուրգա.	Վաբօր նօ.	
1 30	1	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք., Թարապ. Պէյգօզ, Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար.
1 15	19	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարա. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկեն, Ռ. Հիսար. Պէպէք.
2 15	25	Ռ. վէ Ա. Գավագտան Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեն, Ռ. Հիսար, Պէպէք, Վանիքէօյ.
2 30	25	Պէօյիւքտէրէտէն, Պէյգօզ, Բաշապահճէ, Գանլըճա, Անատօլ Հիսար Գանտիլլի, Արնավուտքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուգ, Պէշիքթաշ. (ճումա կիւնլէրի սաաթ 2 3/4 տէ).
3 30	18	Մէզարպուրնուտան Պէօյիւքտէրէ, Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչէշմէ. Օրթագ, Պէշիկթ.
4 30	19	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Եէնիք. Սթէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտ. (ճումա կիւնլէրի տախի) Գուրու. Օրթագ. Պէշիկթ.
6 15	5	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ, Եէնիք. Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. Հիսար, Գանտիլլի, Արնավուտք. Պէյլէրպէյի, Օրթագէօյ, Գուզկունճուգ, Իւսկիւտար, Գապաթաշ.
8 30	25	Եէնիմահալլէտէն Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավուտքէօյ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ.
9 45	22	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկեն, Ռ. Հիսար, Արնավուտքէօյ, Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ.

ԱՐՆԱՎՈՒՏՔԷՕՅ ԹԱՐԻՖԻ

1 15	22	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ,
1 45	6	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ,
2 20	11	» » » » Գապաթաշ.
2 50	22	» » » » »
3 20	6	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ.
4	11	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրու. Օրթագ. Պէշիկթ. Գապաթ.
5 30	25	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուրուչէշմէ, Օրթագէօյ, Պէշիկթաշ, Գապաթաշ. (ճումա կիւնլէրինտէն մաատա).
10 15	23	Արնավուտքէօյիւնտէն Գուզկունճուգ.
11	6	Արնավուտքէօյիւնտէն տօղրու Քէօփրիյէ։

ԱՆԱՏՕԼ ԹԱՐԻՖԻ

1 30	5	Վանիքէօյտէն Չէնկէլ. Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուգ, Գապաթաշ.
1 15	17	Պէօյիւքտէրէտէն Թարապ. Պէյգօզ, Բաշապահճէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլ. Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպ. Գուզկուն.
4 15	12	Պէյգօզտան Բաշապահճէ, Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ Պէյլէրպէյի, Գուզկունճուգ. (ճումատան մաատա)

ՆԷՎՄԻՅԷ ՔԷՕՓՐԻՍԻՆ ՊՕՂԱԶ ԻՉԻՆԷ

ՌՈՒՄԷԼԻ ՎԷ ԱՆԱՏՕԼ ԴԸՅԸԼԱՐԸ ԳԻՐԼԻՔՏԷ

5 15	5	Գապաթաշ, Իւսկիւտար, Պէշիկթաշ, Գուզկունճուգ, Օրթագէօյ, Պէյլէրպէյի։ Արնավուտքէօյ, Գանտիլլի, Ռ. Հիսար, Գանլըճա, Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Պէյգօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
5	19	Պէշիկթաշ, Օրթագ, Արնավուտ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
6	25	Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնավուտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Պէյգօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
8	22	Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ, Արնավուտ. Ռ. Հիսար, Էմիրկեն, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.,
10	18	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկեն Եէնիքէօյ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմա, Ա. վէ Ռ. Գավագլար.
10 30	1	Պէշիկթաշ, Ռ. Հիսար, Էմիրկեն, Եէնիքէօյ, Պէյգօզ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ, Եէնիմահալլէ.
10 45	19	Օրթագէօյ, Արնավուտքէօյ, Ռ. Հիսար, Էմիրկեն, Սթէնեա, Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտէրէ.
11 10	25	Գուրուչէշմէ, Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Մէզարպուրնու. (ճումա կիւնլէրի Պէպէք, Ռ. Հիսար Էմիրկենէ տախի).
11 20	25	Պէշիկթաշ, Օրթագէօյ. Պէպէք, Ռումէլի Հիսար, Էմիրկեն, Եէնիքէօյ, (ճումա կիւնլէրինտէն մաատա).

ԱՐՆԱՎՈՒՏՔԷՕՅ ԹԱՐԻՖԻ

2 15	22	Պէշիկթաշ, Արնավուտքէօյ.
2 50	6	Քէօփրիւտէն տօղրու Արնավուտ.
3 30	11	» » »
9 15	23	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրու. Արնավ.
10	6	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթագէօյ, Գուրուչէշմէ, Արնավուտքէօյ.
11	11	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթագէօ, Արնավուտ. ճումաալարը 11 1/4 տէ
11 45	6	Պէշիկթաշ, Գուզկունճուգ, Գուրուչէշմէ.
11 45	22	Օրթագէօյ, Արնավուտքէօյ.

ԱՆԱՏՕԼ ԹԱՐԻՖԻ

4 30	23	Պէշիկթ. Օրթագ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Արնավ. (ճումատան մաատա)
10 15	17	Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյգօզ, Պէօյիւքտէրէ. ճումաալարը 10 տա.
11	12	Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլըճա, Բաշապահճէ, Պէյգօզ։
11 30	5	Գապաթաշ։ Գուզկուն. Պէյլէրպէյի։ Չէնկէլքէօյ, Վանիքէօյ.

Ճումա կիւնլէրի սաաթ 4 1/4տա մէզքիւր Քէօփրիւտէն գալգըպ Իւսկիւտար, Գուզկունճուգ, Պէյլէրպէյի, Չէնկէլքէօյիւ, Վանիքէօյ, Գանտիլլի, Ա. Հիսար, Գանլըճա վէ Բաշապահճէյէ Պէյգօզա կիտէճէքտիր, վէ ախշամը սաաթ 9 տա Պէյգօզտան հարաքէթլէ, էյնի մէզքիւր իսքէլէլէրէ ուղրայարագ Քէօփրիյէ ավտէթ իտէճէքտիր։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԱԶ ՎԷ ՄՈՒԷԼԼԻՖ
ՕՀՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ ԹԱՊԽԱՆԷՍԻՆՏԷ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ ԽԱՆ Ն. 4–5